

בס"ד, עש"ק לסדר "לא תטה משפט" כי תצא תשפ"ו

"תובע להיתבע"

אמנם, הענין היה לא מובן שהרי הוא לא ידוע כאחד מאנשי המעלה ש"שונאין ממונן בדין" (רש"י שמות י"ח כא – וכמה פירושים נאמרו בדבר), וכיצד הוא לא תובע, והרי ברור כשמש שהוא יזכה בדין ?

הנתבע (שלא נתבע) איבד את סבלנותו, הוא הגיש תביעה לבית הדין – שהתובע יתבע אותו ! הוא רוצה לדעת שהפרשה מאחוריו, אם הוא חייב הוא ישלם אבל שיהיה לדבר סוף. ועלתה השאלה האם יכול אדם לתבוע שיתבעו אותו ?

הנתבע הופיע בבית הדין וטען, שכל עוד התביעה לא התבררה, יש עליו ועל עסקיו, רינונים ושמעות והדבר גורם לו הפסדים רבים. המניה של החברה שבבעלותו יורדת בבורסה, אי התביעה מציזו של התובע גורמת לו הפסדים רבים (מאירי ב"ק מו: בשם גאוני המפרשים).

עוד הוא טען: "גם אני גם חושש אני – כפי שאותו אדם כבר עשה בפעמים קודמות – שביום שארצה לצאת מהארץ לעסקים (כפי הדין שמותר לצאת מא"י לחו"ל לסחורה – רמב"ם מלכים ה' ט'), הוא יוציא נגדי צו עיכוב יציאה מהארץ וכדי שאוכל לטוס, אאלץ לוותר ולשלם יותר ממה שמגיע לו (פעמוני זהב כ"ד כפי שהו"ד בשורת הדין ח' במאמר פתיחת הליך משפטי היוזמת החייב, הרב שיינפלד עמ' פג) !

הדיינים קיבלו את עמדתו, התובע בא לבית הדין והתברר שאין בתביעתו כלום והיא תביעת סרק. ידידיו שהסיתו אותו לתבוע רצו את ה'רווח' שלהם בענין התאכזבו. רק לגבאים נותרה שאלה – האם יקבל את ה'מפטיר יונה' ויקרא "בשלי הסער הגדול הזה" !!

"אני לא רוצה לתבוע אותו" – כך הוא אמר בהחלטיות בניגוד לעצות ידידיו (שנראה ש אליהם כיוון הרמב"ם בכינוי "שועל קטן" – אגרות הרמב"ם, מהד' הרב שילת עמ' תרי"ט). וכל הטענות על כך שהוא ודאי יזכה בדין ויוכל לחתן את ילדיו בנחת – לא הועילו.

"אין לך סמכות לוותר" – אמר לו אחד מידידיו – וכשם שגואל הדם שרוצה לפטור את הרוצח אין בית דין שומעין לו אלא דנין אותו (רמב"ם פ"א מרוצח ה"ד), כך גם במקרה זה".

הוא לא הבין מה הקשר, ברוצח אין לגואל הדם בעלות על נפשו של הנרצח אלא היה "קנין הקב"ה" ולכן אין זכות ויתור ובית דין ידונו ללא הסכמתו, אבל כאן מדובר בשאלה ממונית – "אני לא תובע אותו"

אחד הבקאים טען, שמי שעובר על תקנות הקהל ויש לקונסו ואין בני הקהילות תובעים אותו, יכול כל אדם לתבוע (כך עולה מתשובות מהר"ם מרוטנבורג וחבריו סי' פ"ב) – שמישהו אחר יתבע !

שוב הוא לא הבין מה הקשר, בתקנות הקהילות כולם נתקשרו בתקנה, ולכן כולם ראויים לתבוע (עי"ש). "אבל כאן מדובר בענין פרטי ביני ובינו, אין לאף אחד זכות תביעה חוץ ממני, וגם לא אתן 'הרשאה' לאחר לתבוע במקומי שהרי גמרא מפורשת היא (ב"ק לא.): "ואשר לא טוב עשה בתוך עמי – רב אמר, זה הבא בהרשאה".

הויתור שלו עורר התפעלות רבה בציבור, ולאות הוקרה הבטיחו גבאים נלהבים, עליית "מפטיר יונה" ביום כיפור הקרוב !